

Chrząszcze (*Coleoptera*) nowe i rzadkie w faunie Bieszczadów

Beetles (*Coleoptera*) new and rare to the fauna of the Bieszczady Mts.

LECH BOROWIEC, JAROSŁAW KANIA

Instytut Zoologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław

ABSTRACT. New records for 88 *Coleoptera* species from the Polish part of the Bieszczady Mts. are given. *Elodes johni* KLAUSN. is new to the Polish fauna.

Bieszczady należą do słabiej poznanych faunistycznie krain. Choć w latach 70-tych były prowadzone tam intensywne badania koordynowane przez Instytut Zoologii PAN, to tylko nieliczne grupy doczekały się opracowania. Spośród chrząszczy opracowano *Dytiscidae* (GALEWSKI, 1971), *Silphidae*, *Byrrhidae*, *Dermestidae* (MROCZKOWSKI, 1971), *Elateridae* (BURAKOWSKI, 1971) i *Coccinellidae* (BIELAWSKI, 1971). W ramach odrębnych badań doczekały się podsumowań faunistycznych *Cerambycidae* (ŚLIWIŃSKI i LESSAER, 1970), *Chrysomelidae* (BOROWIEC, 1984), *Curculionoidea* (PETRYSZAK, 1977; STACHOWIAK, 1994) oraz niektóre *Staphylinidae* (SZUJECKI, 1970). Wiele gatunków z różnych rodzin, w tym nowe dla fauny Polski, podano w licznych przyczynkach, ale ciągle wiele grup chrząszczy bieszczadzkich poznanych jest fragmentarycznie.

W roku 1994, w ramach obozu naukowego Studenckiego Koła Naukowego Entomologów Uniwersytetu Wrocławskiego, prowadziliśmy w Bieszczadach badania nad niektórymi grupami chrząszczy. Znalezione szereg gatunków nowych dla fauny Bieszczadów, a także gatunki rzadkie, wykazywane z Bieszczadów, ale poza obszarem parku narodowego.

Chcieliśmy wyrazić głęboką wdzięczność Dyrekcji Bieszczadzkiego Parku Narodowego za okazaną pomoc, a w szczególności za udostępnienie bazy noclegowej. W badaniach byli nam pomocni studenci: Piotr CHMIELARZ, Agata DĄBROWSKA, Aleksandra RATAJCZAK, Jolanta ŚWIĘTOJAŃSKA i Jerzy ZAWADZKI, za co składamy im serdeczne podziękowania.

W pracy zastosowano następujące skróty dla oznaczenia stanowisk: DT – Dolina Terebowca, PC – Połonina Caryńska, PW – Połonina Wetlińska, SW

– Szeroki Wierch, T – Tarnica, TW – Tworylne, WP – Wetlina PGR, okolice stacyjny konnej Straży Ochrony Przyrody, w granicach parku narodowego, W – Wetlina, poza terenem parku narodowego, WŁ – Wołosate.

HYDRAENIDAE

Hydraena saga d'ORCHYM. – W; *Hydraena gracilis* GERM. – W; *Hydraena pygmaea* WATER. – WP; *Limnebius truncatellus* (THUNB.) – WP; *Ochthebius exsculptus* GERM. – WP.

HYDROPHILIDAE

Cercyon haemorrhoidalis (F.) – WP; *Cercyon impressus* (STRUM) – WP; *Cercyon lateralis* MARSH. – WP; *Cercyon lugubris* (OL.) – WP; *Cercyon melanocephalus* (L.) – WP; *Cercyon pygmaeus* (ILL.) – WP; *Cercyon quisquilius* (L.) – WP; *Cryptopleurum minutum* (F.) – WP.

STAPHYLINIDAE

Aleochara lanuginosa GRAV. – WP; *Aleochara verna* SAY – W; *Anotylus mutator* (LOHSE) – WP; *Atheta paracrassicornis* BRUNDIN – SW, 23 VII 1994, 1 ex., WP – 28 VII 1994, 3 exx. Gatunek do niedawna nie odróżniany od pospolitej *Atheta crassicornis* (F.). Z Polski znany tylko z Puszczy Białowieskiej; *Bolitochara lucida* (GRAV.) – WP; *Conosoma testacea* (F.) – WP; *Gymnusa variegata* KIES. – WP; *Gyrophaena affinis* (SAHLB.) – WP; *Ilyobates subopacus* PALM – WP, 19 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek, znany do tej pory z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego i Dolnego Śląska; *Lordithon trinotatus* (ER.) – PC; *Mycetoporus splendens* (MARSH.) – WP; *Phloeonomus punctipennis* THOMS. – WP; *Platystethus arenarius* (FOURCR.) – W; *Platystethus nitens* (SAHLB.) – W; *Scopaeus gracilis* (SPERK) – W; *Stenus flavipalpis* THOMS. – WP; *Stenus tarsalis* LJUNGH – WP; *Tachinus laticollis* (GRAV.) – WP.

SCYDMAENIDAE

Neuraphes elongatulus (MÜLL. et KUNZE) – WP.

LEIODIDAE

Anisotoma humeralis (F.) – WP; *Anisotoma orbicularis* (HERBST) – WP; *Leiodes gyllenhai* STEPH. – WP.

HELODIDAE

Cyphon coarctatus PAYK. – WP; *Cyphon ruficeps* TOURN. – DT, 21 VII 1994, 2 samce, WP – 22 VII 1994, 2 samce. Rzadki gatunek znany tylko z Puszczy Białowieskiej, Dolnego Śląska i Beskidu Zachodniego; *Elodes elongata* TOURN. – WP, 25 VII 1994, 1 ex. Rzadki gatunek, z Polski podany tylko ogólnikowo z Pomorza; *Elodes johni* KLAUSN. – WP, 22 VII 1994, 1 samiec. Niedawno opisany gatunek, znany tylko z Europy Środkowej i Rumunii, prawdopodobnie nie odróżniany od pospolitego *E. minuta* (L.). Nowy dla fauny Polski.

PSEPHENIDAE

Eubria palustris (GERM.) – WP.

DRYOPIDAE

Dryops striatopunctatus (HEER) – W.

CANTHARIDAE

Cantharis figurata MANN. – WP; *Malthodes dispar* (GERM.) – DT; *Podistra rufotestacea* (LETZN.) – DT.

NITIDULIDAE

Brachypterus urticae (F.) – DT, PW, WP; *Cyllodes ater* (HERBST) – WP; *Heterhelus solani* (HEER) – DT; *Pocadius adustus* REITT. – WP, 22 VII 1994, 1 ex. w owocniku huby *Polyporus squamosus* (HUDS.):FR., 24 VII 1994, 6 exx. w purchawkach rosnących na starym pniu buka, 27 VII 1994, 1 ex. Gatunek nie odróżniany od pospolitego *Pocadius ferrugineus* (F.) – WP; *Pria dulcamare* (SCOP.) – WP.

SPHINDIDAE

Aspidiphorus orbiculatus (GYLL.) – WP.

CORYLOPHIDAE

Orthoperus atomus (GYLL.) – WP; *Orthoperus punctulatus* REITT. – WP, 28 VII 1994, 1 ex. wytrzebany z huby *Polyporus squamosus*. Bardzo rzadki gatunek, notowany tylko z Puszczy Białowieskiej, Rostocza, jednego stanowiska na Górnym Śląsku i Beskidu Wschodniego.

ALEXIIDAE

Sphaerosoma globosum (STURM) – WP, 22 VII 1994, 1 ex. wykoszony wieczorem na skraju wilgotnej łąki, SW, 23 VII 1994, 4 exx. w owocniku sromotnika bezwstydnego *Phallus impudicus* L.: PERS. Notowany tylko z pięciu krain na podstawie znalezisk sprzed przeszło 60 lat; *Sphaerosoma pilosum* (PANZER) – DT, 4 IX 1977, 1 ex., WP, 22 VII 1994, 1 ex. W pracach współczesnych uchodzi za najpospolitszy gatunek rodzaju w Europie Środkowej, ale z Polski podany tylko z Pojezierza Mazurskiego, istnieje też stare i nie potwierdzone doniesienie ze Śląska; *Sphaerosoma reitteri* (ORMAY) – WP, 20 VII 1994, 1 ex., 22 VII 1994, 1 ex., PC, 26 VII 1994, 1 ex. Niezmiernie rzadki gatunek, znany do tej pory z góry Borsuk w Bieszczadach.

COCCINELLIDAE

Semiadalia notata (LAICH.) – WP, 20 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek borealno-górski. Z Polski znany z Babiej Góry, Pienin i Tatr oraz z Puszczy Piskiej. Istnieją też stare, nie potwierdzone doniesienia z Dolnego Śląska.

LATRIDIIDAE

Aridius nodifer (WESTW.) – WP; *Corticaria longicollis* (ZETT.) – WP; *Corticaria serrata* (PAYK.) – WP; *Corticaria gibbosa* (HERBST) – DT; *Enicmus histrio* JOY et TOM. – WP; *Latridius consimilis* MANN. – WP; *Latridius minutus* (L.) – WP.

CIIDAE

Cis bidentatus (OL.) – WP; *Cis boleti* (SCOP.) – WP; *Cis fagi* WALTL – WP; *Cis glabratus* MELL. – WP; *Cis hispidus* PAYK. – WP; *Cis nitidus* (F.) – WP; *Cis setiger* MELL. – WP; *Octotemnus glabriculus* (GYLL.) – WP; *Sulcaxis affinis* (GYLL.) – WP.

ANASPIDIDAE

Anaspis frontalis (L.) – DT; *Anaspis rufilabris* (GYLL.) – WP.

ANTHICIDAE

Anthicus hispidus (ROSSI) – T, 23 VII 1994, 1 samiec. Bardzo rzadki gatunek, notowany tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Wyżyny Krakowsko-Wiełuńskiej i Beskidu Wschodniego.

CHRYSOMELIDAE

Altica tamaricis SCHR. – W; *Cassida atrata* F. – WP, 22 VII 1994, 1 ex. Bardzo rzadki gatunek, po wojnie łowiony jedynie w okolicach Krakowa, w dolinie Nidy, okolicach Kłaja na Nizinie Sandomierskiej oraz w Bieszczadach w Studennem k. Terki, poza obszarem parku narodowego; *Cassida sanguinosa* SUFFR. – WP; *Chaetocnema heikertingeri* LJUB. – WP; *Labidostomis longimana* L. – WŁ; *Longitarsus noricus* LEON. – WP; *Longitarsus pratensis* (PANZ.) – WP; *Phyllotreta astrachanica* LOP. – WP; *Phyllotreta tetrastigma* (COM.) – DT; *Psylliodes frivaldszkyi* WEIE – PW, 25 VII 1994, 21 exx. wykoszono o północy w szczytowej partii Połoniny Wetlińskiej. Do tej pory znanych było z Polski tylko 5 okazów, łowionych na Tarnicy i Połoninie Caryńskiej; *Zeugophora flavicollis* (MARSH.) – WP.

APIONIDAE

Apion simile KIRBY – TW.

PIŚMIENNICTWO

- BIELAWSKI R., 1971: Biedronki (*Coleoptera, Coccinellidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 273–296.
- BOROWIEC L., 1984: Stonkowate (*Coleoptera, Chrysomelidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **28**: 185–219.
- BURAKOWSKI B., 1971: Sprężyki (*Coleoptera, Elateridae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 221–272.
- GALEWSKI K., 1971: Pływakowate (*Coleoptera, Dytiscidae*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 179–211.
- MROCZKOWSKI M., 1971: *Silphidae, Byrrhidae* i *Dermestidae* (*Coleoptera*) Bieszczadów. *Fragm. Faun.*, **17**: 213–220.
- PETRYSZAK B., 1977: Materiały do znajomości ryjkowców (*Curculionidae, Coleoptera*) Bieszczad i Pogórza Dynowsko-Przemyskiego. *Zesz. Nauk. UJ, Pr. Zool.*, **23**: 127–164.
- STACHOWIAK P., 1994: Ryjkowce *Anthribidae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae* – *Coleoptera* Bieszczadów. *Parki Nar. Rez. Przyr.*, **13**: 5–24.
- SZUJECKI A., 1970: Edaficzne *Staphylinidae* (*Coleoptera*) połonin Bieszczadów Zachodnich. *Pol. Pismo Ent.*, **40**: 591–599.
- ŚLIWIŃSKI Z., LESSAER M., 1970: Materiały do poznania kózek Polski (*Coleoptera, Cerambycidae*) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich. *Roczn. Muz. Górnośl., Przyroda*, **5**: 77–127.